

Aiudul

EXEM-
PLARUL

2

L E I

Abonament:
120 Lei anual, 60 Lei pe 6 luni.
Publicăm anunțuri și reclame.

CULTURAL, ECONOMIC, SOCIAL ȘI POLITIC INDEPENDENT
Apare săptămânal. — Redactor: OCT. LUPEANU.

Redacția și administrația:
Strada Mihai Viteazul No. 1.
— Casina Română —

Despre pace

„Dacă vrei pace, pregătește-te de război.” E un dicton acesta complex de adâncă înțelepciune, zămislit de gândirile prevăzătoare ale strămoșilor noștri Romani. Primejdia nu se așteaptă cu mâinile încrucișate, ea trebuie prevenită. Dar oare Străbunii noștri cuceritori au formulat în acest dicton epocal necondiționată imperiozitate a preparațiilor de război, în vederea menținerii situațiilor de binecuvântată și netulburătoare pace?

O altă frumos sunătoare și binecunoscută pilduire romană glăsuiește că în toiul armelor Muzele tac. Ori cât a fost de războinic acest popor, dar iubea Muzele, poezia și frumusețile încântătoare ale vieții. Și erau pătrunși de adevărul că numai acea stăpânire și viață răzbește a servi interesul cetățeanului roman și al tuturor locuitorilor de pe întinderea formidabilului imperiu, care poate asigura munca, libertatea și liniștea pentru toate ramurile indeletnicirilor și năzuințelor sociale omenestii.

Dar pacea adevărată nu constă în iluzii optice, nu are cotituri și ezitări și nu e avizată să poarte mască.

Pacea numai atunci e pace în sensul strict al cuvântului, dacă e fără prihană și liniștitoare. Are grijă fără îndoială de siguranța sa, dar în cadrele precizate ale necesității stricte și sincere. Nu se înarmează deghizat și în tănuiri. Nu prilejuește vecinilor motiv imperativ de reciprocă procedare

și nu provoacă dârzenia emulației nesăbuite în râvna pregătirilor febrile de război.

Căci așa se prezintă pacea europeană a zilelor noastre. E mai mult o iluzie. Schinteie sub cenușă. Oamenii se plimbă printre ascuțișul baionetelor și dăntuesc cu țigărele aprinse printre burdufurile primejdiioase a explozibilelor. Volbura învrăjbirilor nu se mulcomește cise tulbură într'una. Urzeala urei potentează mereu înfrigurarea înarmărilor. Sămînța acestei uri zi de zi se întetește spre coacere, iar urmarea fa-

tală nu poate fi altceva decât încăerarea generală, războiul mondial. Hoardele orbite ale ațitării nu văd, nu vreau să vadă, că nu se poate glumi cu pacea. Pacea e ceva sfânt de care nu te poți apropia decât cu sentimente alese, cu gânduri nelăturalnice și cu sufletul străbătut de conștiință curată și cinstită.

Pacea e un templu și e crimă să fie profanată de gânduri subversive și infectate, cari prihănesc frumuseța ei virginală.

Problema meseriașilor și Aiudul

Clasa meseriașilor face legătura între agricultorii și intelectualii ori cărei organizațiuni politice avansate și contribuie, astfel, la armonia și bunăstarea socială. Astăzi nu se poate concepe un stat fără meseriași.

Din punct de vedere economic, clasa meseriașilor a fost și este considerată ca cea mai importantă clasă pentru că ea transformă materiile prime mărindu-le utilitatea și le face să circule pentru satisfacerea trebuințelor umane.

Datorită marilor prefaceri cauzate de războiul mondial ca și de curențele sociale libertare și anarhice și mai ales datorită necesității naționalizării orașelor, problema meseriașilor s'a ridicat pe primul plan. Azi nu putem concepe problema naționalizării orașelor și nu o putem rezolva fără a ține seama de rolul și importanța meseriașilor.

Transilvania, exploatată secole întregi de venetici și uzurpatori de drepturi, se resimte în urma prigoanei legale și extralegale la care a fost supusă.

În adevăr, grație politicii de oprimare a elementului românesc, dusă sistematic, în de-

cursul timpurilor de stăpânirea maghiară noi, ardelenii, am fost înlăturați multă vreme dela practicarea meseriilor: am îngroșat și am mărit neconținut numărul robilor și al proletarilor agricoli.

Lipsit de privilegii, fără capital și fără sprijin, meseriașul român, acolo unde se afla, își exercita în agonie meseria rudimentară, care nici odată nu-i permitea să-și ridice standardele de viață peste minimul de existență.

Istoricul meseriașului ardelean e recent și trist: abia în jum. a doua a secolului trecut i-s'a dat posibilitate legală ca să îmbrățișeze meseriile! Pentru Români meseria nu rentă nici după această permisie.

Fără capital material suficient, fără comenzi oficiale, fără posibilitatea reală de a activa meseriașul român în scurt timp a devenit o simplă victimă profesională. Ca român meseria nu mai conta.

Statistica maghiară din 1910 ne arată că românii reprezentau numai 2,25% din totalul meseriașilor din Ungara.

Sub regimul român, datorită împrejurări-

Faptă și suferință românească în Ardeal*

I.

Ardealul a fost totdeauna o țară de sate în care s'au putut împlănta orașe străine și castele cetăți de cuceritori.

Așa a fost din cele mai vechi timpuri, cu privire la care abia dacă se poate culege câte o știră din povestirea oamenilor de pe vremea aceia, cărora viața aceasta harnică și smerită din sate, fără război și fără bogăție, nu li zicea nimic.

Cei d'înăuntru, din satele acelea, multe și risipite prin poiene, la o parte de drumurile cele mari ale negoțului și năvălirilor, se hrăneau din creșterea vitelor și din lucrarea pământului, acuma două-trei mii de ani ca și supt ochii noștri. Soiul de vite care se află acolo astăzi, se afla și pe acele timpuri, și, până sus, unde muntele se deschide mai larg, s'au găsit urme de plugărie, precum grâne arse, tot de pe atunci, au fost aflate în pământ pe valea Mostiștei, la Răsărit de București.

* Din cartea cu acest titlu a D-lui N. Iorga București, 1929.

Pentru atâta lucru, abia dacă s'ar fi strecurat în Ardeal ceva negustori, pe atunci greci, cari căutau mai mult pieile de animale ucise de vânătorii țerani, piei pe care și pe urmă le întrebuntau ai noștri pentru plată, în locul banilor (și de aceia se zice pentru: „a muri”: a dat *pielea* popei, ori a dat *ortul* popei.) Vechii locuitori ai Ardealului cunoșteau banul acestor cumpărători și, mai târziu, regii daci l-au imitat grosolan după moneda s'apănitorilor macedoneni, întrebunțând bieți meșteri de țară, cari făceau din frumusul cap de zeu și din calul de luptă o îngrămădire nelămurite de puncte înșirate.

Ardealul, prins cum este ca între ziduri de cetate, ar fi rămas multă vreme țară închisă, dacă n'ar fi fost într'insul două lucruri din adâncuri care trebuiau să cheme, oricând, luarea aminte și pofta oricui. Anume, sarea și aurul.

Sare se află și în Moldova și în Țara Românească sau Muntenia, dar în locuri care nu sânt în legătură cu vre-un râu mare, mergând spre Apus, ci la oarecare depărtare de Olt și de Siretiu. Acolo, sarea se ducea pe uscat, de unde se și zice cu'ării linii de care: *drumu sării*. În Ardeal „drum al sării”, cu luntri de străveche datină, este Murășul, care

putea să mână pietrele sării spre țările apusene, unde nu se poate găsi aceasta. Pentru sare mai mult decât pentru altceva, veniau străinii din Apus.

Dar în sinul Ardealului se cuprinde aur. Numai în sinul Ardealului, de unde apele duc fărâme de-a lungul râurilor muntene, acele fărâme pe care le culegeau din nisipuri Țigăni aurari ai Domniei. Și în toată această parte răsăriteană a Europei până departe în Rusia munților Arali nu se mai află aur. Pe vremuri se descoperia chiar câte un bulz întreg care trecea la colecțiile împăraților și prinților dintr'o epocă mai nouă; și era foarte prețuit.

Pentru aur au venit în Ardeal, peste săteni, cei d'întăiu cuceritori, strecurându-se prin pasurile moldovenești și ajungând, din cetăți care de mult s'au risipit, a stăpâni tot cuprinsul țării.

E vorba de acei Agatirsi (Agathyrsoi), de cari vorbește un povestitor grec din Asia, care și culegea știrile de la ai lui, negustorii de pe malurile Mării Negre, Herodot, trăitor patru veacuri înainte de Hristos.

Supușii Agatirsilor, adevăți țeranii cei mai vechi, al căror trecut e fără de margini, erau

lor ca și legilor aduse, meseriașilor evaluat la justa sa valoare a fost ajutat prin credite eficiente. Totuși, pentru a fi sinceri, trebuie să arătăm, că datorită capitaliștilor, care nu făceau chestiune de naționalism când își investiau capitalurile în întreprinderi bancare și comerciale, meseriașul român a fost lăsat în voia sortii.

Infloritoarea epocă a breslelor și a corporațiilor cu caracter internațional, în care românii erau destul de slab reprezentați, a dispărut diminuând prestigiul meseriei.

Libera alegere a profesiunilor, fără a ține cont de capacitatea intelectuală și materială, fără intervenția statului — promtă și salutară — au concurat la slăbirea meseriilor.

Am ajuns azi, după o epocă de individualism și liberalism economic și anarhic, la proletariatul profesional român.

Statisticile ne stau mărturie. La orașe stăm rău; mizerabil.

În anul 1925 din 5740 comercianți numai 555 au fost români; din 9986 industriași numai 1272 au fost români. În 21 orașe ardelenne 9.60 la sută sunt comeșianți români și 12.72 la sută industriași români. Restul minoritari.

Aiudul nu stă mai strălucit.

După registrele corporației meseriașilor din Aiud rezultă următoarele:

1. La 30 meserii avem 192 meseriași patroni, reprezentați după originea etnică după cum urmează:

a) 39 Români . . .	19.80 la sută
b) 4 Sași . . .	2.07 "
c) 16 Jidani . . .	8.4 "
d) 133 Unguri . . .	69.3 "

2. Din totalul de 30 de meserii noi, Români, nu avem reprezentanți în 17 meserii!

Cele mai importante ramuri de activitate profesională cu cea mai bună rentabilitate sunt exclusiv în mâna minoritarilor. Nu avem un singur reprezentant la *măcelărie, frizerie, tipografie, crotorie de dame, modiste, grădinarie, atelier fotografic, pălărierie, boiangerie, lăcărie, dogărie, cuștărie, olărie, tapiserie, lăcărie, atelier de tinichigiu și coșelărie.*

Inferioritatea numerică a elementului românesc este evidentă; inferioritatea economică — dezastruoasă.

Ceeace este mai curios e că noi, particularii și instituțiile locale în lipsă de meseriași români sprijinim pe minoritari să câștige pe teren economic ceea ce au pierdut pe teren politic.

E timpul să ne trezim!

Prin crearea unei clase de meseriași români trebuie să cucerim orașele ardelenne pe care, durere, nu le stăpânim nici demografic nici economic.

Traci, dintr'un neam foarte mare, întins și până la Mările din Miazăzi, și până la țara muntoasă din Asia, în față, care e pentru dâșii ca un alt Ardeal. Li s'a zis, în deosebire de sătenii de pe clima din jos a munților: Daci, de bună samă după numele satelor lor, care se ziceau *dave*, (Dacii se chemau și Davi, Dai), așa cum din „țară” s'a făcut „țerani”. Dar ei n'aveau în fruntea lor nobili și luptători, așa încât nu li-a fost greu Agatirșilor căutători de aur să-i supui. Căci acești Agatirși erau de neam scitic, vechi războinici vestiți în lume, cari se luptaseră și cu puternicii regi persi, frângând și ucigând pe marele rege Cir și cari țineau acum supt stăpânirea lor, sus și jos, tot malul Mării Negre. Acolo se băteau monede și se lucrau frumoase podoabe cu chiar acest aur care se câștiga din munții ardeleni.

Cum s'a așezat și cum a perit stăpânirea Agatirșilor nu știm. Atâta numai că de la o bucată de vreme, dintre supușii acestor „nemeși” de alt sânge s'au desfăcut Sarmatii, cari erau poate pe lângă Sciti ce au fost și sânt Secuii față de Unguri, și aceștia, cari n'aveau aceiași încheiere ca foștii lor stăpâni, au lăsat să cadă ceea ce fusese odată marea Împărăție scitică, întinzându-se din șesul Tisei până la munții de aur din Asia, de la aur la aur. Ceva Sarmatii, Iazigi sau Iasi, cutreierau doar drumurile în părțile de lângă râul de la Apus, unde mai târziu și-au bătut ceamburul haiducii de pe la 1500-1600.

Inițiativa privată, cu interese contrarii, prin concurența neloyală de care în mod fatal uzează s'a dovedit a fi și este ineficace pentru rezolvarea acestei probleme. Aici e rolul Statului. El trebuie să creeze și să susțină o clasă de meseriași harnici și bine educați. Comenzile instituțiilor de stat trebuie să fie date exclusiv meseriașilor români, iar aceștia să-și facă datoria, conștiincioși, fără să abuzeze de încrederea acordată.

În fiecare oraș s'ar putea înființa, pentru fiecare ram profesional, câte un atelier sau institut model pus sub controlul statului în care să găsească posibilitatea de a munci meseriași români fără capital material. Din aceste

ateliere să fie obligați a se aproviziona toți funcționarii civili și militari. Numai așa vom rezolva problema meseriașilor români ca și problema proletariatului agricol, care va găsi plasament și ocazie de validitate.

Problema meseriașilor ridicată la o problemă de stat nu poate fi rezolvată de cât de către stat.

Minoritarii n'au dreptul la nici o obiecțiune pentru că nu cerem decât repararea unei nedreptăți istorice, sub care era să succumbăm.

Conducătorii noștri cei șovăelnici să-și aducă aminte de indemnul Mântuitorului: „În drăzniți, Eu am cucerit lumea”.

Iarăși Uzina Electrică

Articolul nostru despre uzina electrică a orașului, s'a bucurat de unanimitate aprobată a tuturor românilor, ceea ce dovedește că opinia publică românească este cu mult mai nerăbdătoare, decât ne-am închipuit noi. Din aprinsele discuții, cari au avut loc în urma lui, s'au desprins unele principii și s'au pus unele concluzii, cari credem că e bine să fie cunoscute.

Este știut că orașul nostru dispune de un serviciu administrativ cu un vast și experimentat personal. Are contabili, casieri, controlori, incasatori și economi. Dacă lumea înțelege că înlocuirea personalului tehnic al uzinei de azi pe mâine poate fi dificilă, riscată chiar dar nu imposibilă, nu poate înțelege că ce rost a avut și mai are păstrarea personalului administrativ angajat de firma Ganz, când este știut că, Ganz, s'a păzit ca dracul de tămăie, să angajeze un singur funcționar român, în cei 20 ani în cari a exploatat uzina electrică a orașului.

Consiliul comunal nu mai poate păstra personalul acesta, pentru că serviciul administrativ al primăriei putând ușor îndeplini și agendele uzinei electrice, plățirea lefurilor foștilor funcționari ai firmei Ganz este absolut nemotivată și constituie o risipă a banului public, pentru care consiliul este răspunzător. Lefurile aceasta se cifrează la o sumă respectabilă, care ar putea fi utilizată

pentru satisfacerea altor necesități sau pentru eftinirea curentului electric, care este destul de scump. Se impune deci imediată concediere a întregului personal administrativ dela uzina electrică.

Lumea găsește că, articolul nostru n'a fost destul de categoric, că n'am spus cuvântul, care trebuia spus și că nu am numit persoanele, cari ar putea îndrepta situația nefastă dela uzina electrică. Noi am accentuat că, nu acuzăm, nici nu suspectăm pe nimeni și că suntem convinși de buna credință a fiecăruia, pentru că noi nu luptăm și nu perzecutăm pe nimeni și dacă ne permitem să arătăm răul, o facem numai fiindcă suntem conduși de cele mai curate intenții de îndreptare a unei situații, care după modesta noastră părere, a devenit intolerabilă. Ne vom schimba însă atitudinea, îndată ce ne vom convinge că avem de a face cu oameni de rea credință.

În cursul veacurilor străinii au păcătuit atât de mult în contra neamului nostru, iar în ulimele două decenii, plecând dela false premise umanitare, noi înșine am păcătuit atât de grav și de multe ori în contra demnității noastre naționale, încât orice întârziere în seamnă dezertare dela datorie și trădare. Am fost exploatați fără milă și cruțare de toate neamurile. Cu toate aceste noi nu dușmănim nici nu voim să exploatăm pe nimeni, dar și străinii

Când pleacă însă o stăpânire, aceia cari au ascultat de dânsa se ieau după ce fusese și fac o nouă așezare politică pe cât se poate asemenea eu aceia care a perit. Astfel în munții păstorilor la Miazăzi de Murăș în colțul cel mai ferit, cel mai ușor apărat, în cel mai sigur cuib de vulturi, unii dintre țerani au căutat să întemeieze alt regat, acela al „țăraniilor” inșiși, al Dacilor. Printre ei s'au ales nobili, cari purtau pe cap o căciulă, asemenea cu tiara regilor persi, din depărtatul Răsărit, și și tundeau părul supt dânsa, pe când sătenii de rând își lăsau pletele revărsate pe umeri. Așa încât erau două feluri de oameni acuma în alcătuirea cea nou: *căciularii*, cărora Romanii li au zis: *pileali*, de la *pileum*, căciulă, și *pletoșii*, pentru Romani: *comall*, de la cuvântul *coma*.

Dacii au făcut o *descălcare* dincolo de munți, unde-i aștepta o moștenire mare, de la cei cu același sânge cu dâșii, de la Geții de pe celalt povârniș al Carpaților, cari, supt marele lor rege Boerebista, unul din cei mai vestiți stăpânitori ai vremii lui porunciau și până la țărnamul apusean mai din jos al Mării Negre, până pe unde sunt acuma stâncile albe de la Balcic, de-asupra mării albastre, având legături cu toată lumea de negoț, grecească, de a lungul țărmurilor. Înlocuirea a fost așa, cum, mai târziu, a fost înlocuită în Moldova o viață românească neștiută, din sate cărora li-a

lipsit un Boerebista, prin nemeșii români coboriți din văile Maramureșului.

Dacii se deosebiau însă de Geți — și tot așa și de foștii stăpâni ai strămoșilor lor, de Agatirși — prin aceea că erau, cum au rămas Ardelenii și pe urmă după voia cursului apelor lor, oameni de Apus. N'au putut să fie supt ascultare toate acele părți răsăritene, unde au început să miște încă de pe atunci, pe vremea Mântuirii lui Hristos, neamurile germane, ca Bastarnii. Acolo, ei au avut numai un rost de ocrotire, de îndreptare la războiu asupra acelor semintii; pe când în Apus cetele lor mergeau de-a lungul muntelui până în părțile Vistulei.

Centru al lor rămânea însă cercul de stânci de la Cetatea Colțului, de la grădiște (grad e în slavonește: cetate), de de-asupra apei Streiului (al cărui nume amintește apa Stryi din Polonid de jos); de la Sarmisegetusa, în numele căreia nu se poate să nu recunoști și pe al Sarmatilor și pe al Geților. Acolo era reședința, Curtea lui Decebal (v. și numele de *Deceneu* al marelui preot; finala *bal* n'are nimic semitic, ca în Hanibal), al cărui nume poate să însemne mai mult demnitatea lui regală.

Pe Decebal îl cunoaștem numai într-o clipă din viața lui, care ni rămâne închisă: din clipa ciocnirilor lui cu Romanii.

— Urmează. —

trebuie să înțeleagă că nu mai putem da nimănui o bucată de pâine, până când mai există în țara noastră un singur român flămând.

Cu încredere deplină în destinul nostru, uniți în cugete și în simfiri, respectându-ne unul pe altul, să plecăm cu toți voioși pe drumul care duce la consolidarea Statului nostru și la fericirea poporului românesc.

Aceasta este scopul nostru și în numele lui solicităm spriginul, prietenia și dragostea fiecărui român.

Pleavă și grăunțe.

Suntem doar un popor de plugari, cum spun în discursuri și scrieri bărbații preocupați de ale neamului destini și diriguitori în chiverniseala gospodărească a țării.

Și nici nu e deșartă această bucolică și meritorie apreciere a poporului și țării românești. Căci și tagma nădrăgarilor scliviști, doctori, profesori, magistrați ori alți cântărești cu peana pe scoica urechii și cu buzunarul dela piept a surtucului garnisit cu tocure automate și creioane, ori cu băsmăluțe discrete și parfumate, dacă scormonim prin protocoalele generațiilor și a derivației, tot cam la aceeași țărănească obârșie ne-am pomeni.

Chiar și cei cari se fudulesc cu vre-o boierească zămislire, nu vor putea tăgădui, că tații, moșii ori strămoșii lor nu s'au îndelnicit în preajma conacelor dela țară cu plugăria inviorătoare, netezindu-și barba și plimbându-și boieria printre lanurile de grâu și păpușoiu. Și nici cucoanele în pijamale nostime și matinale, cari își procură cafeaua din zilnica bidinea a țăranelor cu miro de vacă și gunoiu — pentru care pricină și stâmbă din nas, — nu sunt scutite de originea mai apropiată, ori mai depărtată a păturei predominante.

Exceptăm desigur din această categorie pe »românii« cu nume împrumutate și dobândite din îngăduința ministerelor, precum și pe cei din lingurari, fierari, zlatari ori alți golani, pe cari nu-i cuprinde epitetul de agricol și plugăresc al neamului.

De aceia nu mă paște deloc nedumerirea, că pilduirea ticluită sub acest titlu cu două substantive din vocabularul agricol, nu va stârni echoul priceperii la toată suflarea românească.

Iată de ce e vorba. La banchetul ce s'a dat zilele trecute în cinstea înaltului demnitar în deobște cinstit și iubit, plecat din orașul nostru, a participat multă lume din așa zisa elită a societății. Inițiativa pornită din cercul câtorva oameni cum se cade, a avut răsunet larg și s'a înfăptuit praznuirea într-o atmosferă de frumoase expresii de simpatie pentru cel sărbătorit și de sincere regrete pentru plecarea sa. Bun! Dar urzeala postumă a comentariilor de după praznic vine acum să pescuiască, tulburând limpezimea gândului frumos, care a inițiat și săvârșit această meritată sărbătorire. Anume că invitațiile s'au lansat fără vreo delegație nominală din partea inițiatorilor. Și s'au făcut gafe pe cari cei invitați nu vreau să le uite, punându-le în socoteala unei lipse de tact și a unei răvne nesăbuite de intrudere și erijare ca factor diriguitor, fără a ține seama că acea răvnă nu prea se bucură de largi simpatii. Apoi serviciul că a lăsat de dorit, consumația fără calitate și scumpă, menueul neselecționat. Competenții oficiali așezați pe la urmă, nu în preajma sărbătoritului, toastările la cheremul cuiva și inaccesibile decât peste îngăduința diriguitorilor. Iar în cursul duratei s'au făcut separări de mese, alegându-se cei cari se cred născuți. Bag-seamă, din ceva curs natural de nemesească ori mai dihai obârșie.

Vor fi între aceste comentarii și unele cu sprijin motivat și just — noi nu ne declarăm — dar totuși ni se par a fi treburi de puțină importanță pentru obștescul interes al orașului, a chestiilor și altor probleme românești. Sunt așa ca un fel de pleavă ușoară și fără conținut de grăunțe, pe care gospodarul român cuminte o hăznuște ca așternut flămânzării și coastelor trudite ale avutului

său și nici decum nu o servește în ieslea nutrețului, pentru că se tușește și strănută de ea.

Sunt înse alte lucruri cu mai mult conținut, despre cari s'ar putea discuta și ar trebui să se sinchisească cetățeanul. Bunăoară că ședințele Consiliului orașanesc prea se țin numai din Paști în Crăciun, de par'că n'ar fi în gospodăria orașului destule daraveri și griji cari incumbă părinților aleși și designați ai urbei. Doar legea comunală pretinde expres ședințe lunare.

Ori că se vând în licitație intravilane orașanești în scopuri edilitare—zice-se, și de complectare și îndreptare a străzilor. Nimic de zis, dar ca să se pună în comerț curtea unei școli, și toate terenurile ce se vând să ajungă în mâna streinilor, la asta nimenea nu are de spus nimic? Și pentru aceste lucruri nu se agită și nu se tulbură nici o conștiință românească? Ministerele fac sforțări prin diferite dispozițiuni și demersuri în direcția românizării orașelor, iar la noi prin aceste vânzări de terenuri se nimerește a se tinde tocmai în direcția opusă!

Apoi că în bugetul orașului s'au prevăzut 300 mii petru lucrări și amenajări de străzi, pentru construcții de drumuri, înfrumșetări etc. și cu toate acestea sporul și realizările sunt aproape invizibile. Asta nu sare'n ochi pentru a se comenta și urgita! Ce face consiliul? De ce nu ține ședințe mai frecvente, cum cere legea și bunul mers al gospodăriei comunale.

Chestia Uzinei electrice intrate în regia orașanească și astăzi sub conducere și slujbași streini în procent integral, n'a supărat pe nimeni. Doar noi am îndrăznit a ne sesiza în această gazetă, care nu e destul sprijinită de onorabili cetățeni, deși se trudește numai în interesul cetățeneștilor cauze și frământări.

Si acum vorba cu pleava și grăunțele. Chestiunile astea din urmă le socotim asemeni grăunțelor, cari singure își au prețul încoțestabil. Găina gospodarului la treerat scormone cu răcăitoarele-i trifurcate în mormanul de pleavă, pe care o spulberă în vânt, pentru a găsi grăunțioarele hrănitoare. Iar noi modești cum suntem, nu ne știm de loc de pilda și instinctul fără greș al necuvântătoarelor.

Apel.

Intrucât elevii liceului nostru, în trecut, și-au angajat locuințe în mare parte la minoritari și'n unele locuri ei au fost prea puțin îngrijiți, de altă parte fiindcă în astfel de locuințe și limbajul lor a suferit destul de simțitor — Direcțiunea și Comitetul școlar al liceului a hotărât ca elevii să se încartiruiască pe viitor numai la gazde și locuințe, aprobate în prealabil. Dorim ca elevii noștri să fie încartiruiți în primul rând la Români și pentru aceea și pe această cale rugăm familiile românești să primească în gazdă școlari de ai noștri. Va fi și pentru părinții elevilor, dar și pentru liceu o garanție mult mai mare, dacă elevii noștri vor fi găzduiți la români, că ei vor fi supraveghiați și din dragoste de neam se va ținea o legătură mult mai strânsă între gazde și liceu. Numai în felul acesta vom putea preveni și pe părinții eleviilor, în mare parte plugari, poate neștuturi de carte și de progresul copiilor lor.

Facem un călduros apel și către familiile de intelectuali, cari au copii la liceul nostru, să primească și Dd lor copii, alături de al lor, pentru ca și fiii de plugari să poată primi o educație socială, a cărei lipsă o constatăm, cu atâtă măhnire, corpul didactic al liceului.

Rugăm pe toți doritorii a da ascultare acestui apel — să binevoiască a se anunța la librăria „Dacia” — la di secretar al liceului.

Direcțiunea liceului „T. Maiorescu”.

De vânzare. În strada Ștefan cel Mare, o grădină cu 200 pomi plantată de 3 ani. Informațiuni str. Avram Iancu 95. 3—3.

De vânzare în centrul orașului o casă cu 4 odăi, bucătărie, cămară, verandă. Informații în biroul avocatului Dr. Neamțu.

Cețiți și răspândiți „AIUDUL”!

Informațiuni

■ **Un exemplu de demnitate.** În zilele trecute un minoritar, care avea anumite interese contrare legilor Statului, s'a gândit că își poate ajunge ținta, dacă va trimite unei persoane un cadou. Gândit și făcut. A împachetat frumos câteva sticle de vin, mezeluri bomboane și alte delicatose; individul are doar o prăvălie bine asortată și pachetul l-a trimis persoanei vizate. Dar și-a găsit nașul. Piersoana a refuzat pachetul declarând că n'a comandat nimic din prăvălie, n'a plătit nimic și nu înțelege să cumpere pe credit dela un negustor pe care nici nu-l cunoaște, lucruri de cari n'are nici o trebuință. O singură dată, în fugă, am dat mâna cu persoana vizată, dar dacă ar fi fost de față, când am auzit povestea autentică, l'am fi sărutat pe amândoi obraji, de multe ori. Fiind absent și nelocuint în orașul nostru, decât din când în când, ne vedem siliți, spre marel nostru regret să-i trimitem pe calea aceasta, cele mai calde felicitări. Ce mândri, ce fericiți am fi, dacă toți aceia, cari dețin o părticică din puterea Statului, ar urma acest splendid exemplu de demnitate națională.

■ **S'a urcat tariful postal.** Conform dispozițiunilor date de Dir. Gen. a poștei dela 10 Aug. curent s'a urcat tariful — exceptându-se numai opistotele simple. S'a scumpit și timbrajul gazetelor cotidinale. Pe o carte postală se aplică acum timbru de Lei 3.50+50. Rambursările dela 1000—100.000 tariful de 10 Lei. Mandatele postale până la 50.000 Lei se timbrează cu 2 lei de mie. Până la o sută de mii cu 3 lei mia. Tot cu aceasta dată s'au scumpit misivele telegrafice și telefonice și în cazurile acestea inmanuarea are o taxă de 60 Lei.

■ **Aviz.** Percepția acordă 5 la sută reducere contribuabililor, cari achită impozite datorate pe trimestrul II. (Iulie, Aug. și Sept.) până la data de 15 August 1937. După acest termen se va aplica sechestre cu ridicarea obiectelor, pentru cei cari n'au achitat. Perceptor: Gh. Morariu. Impiegtat: Spătăceanu.

■ **Ce poate face un măgar?** În Turcia, săptămâna trecută, s'a petrecut un caz tragic-comic. Un măgar, pășcând iarba în grădina unui crescător de albine, din nebagare de seamă, a răsturnat o coșniță. Albinele infuriate s'au răsunat pe inofensivul măgar, înțepându-l pe bot. Măgarul, de durere a luat-o la fugă răsturnând în turbare peste 400 coșnițe. Toate albinele, cu sutele de mii, au luat-o prin sat după măgarul buclucaș. În turbare, albinele s'au dat la om. Oamenii, îngroziți au luat-o la fugă căutând scut în pădurea din apropiere. Astfel, satul cu pricina, a stat nelocuit vre-o câteva ore.

■ **Urcarea prețurilor la vite și porci.** În săptămâna trecută s'a început exportul de porci și în urma nesiguranței la recolta viitoare a porumbului, prețul lor s'a ridicat în mod simțitor. Dela 21 Lei kgr. s'a urcat acum la 28—29. Tot sub influența exportului și la cornute, care dela 13 lei s'a ridicat la 16—17 lei. De asemenea la viței se simte urcarea de preț dela 16 la 22 Lei.

■ **Recolta porumbului.** După rapoartele trimise Ministerului Agriculturii, seceta din vara acesta a slăbit mult porumbul cu deosebire în Vechiul regat și Basarabia și nu mai e speranță de revenire până la timpul culesului. Consumația internă reclamă cam 300 mii vagoane pe an, plus 20 mii vagoane pentru viitoarele însemnări. Nu prea se speră ca recolta din toamna asta să poată da cantitățile acestea absolut neesare în internul țării. De aceea s'a oprit exportul porumbului.

■ **Prav de adurmit și trezit.** O întreprindere de fabricarea articolelor de farmacie din Paris aduce în circulație un curios prav care are un dublu efect. Când iei pravul te adoarme frumuseț, fiindcă conține niște cantități de remedii adormitoare. După câteva ore de somn, o alta parte constitutivă a pravului începe se activeze — având darul de a trezi din somn pe oricine. Minunată invenție care te scoate de a mai pune ceasul cu sgot trezitor pe noplieră.

■ **Luni, 9 August,** — cei trei legionari cari au ucis pe Duca — au fost transportați sub o puternică escortă, dela închisoarea Aiud, la Doftana.

■ **Cinematograf.** Miercuri la ora 9, Joi la orele 5 și 9. Senzațional film de gangster! Automobilul No. 99. Lupte între gangsteri și poliția Americană. Mai emoționant decât «G. Men» Veniți neaparat la acest film. In rolul principal: *Fred Mac Murray*. Journal! Joi dela ora 5, Lei: 10—15. Sâmbătă la ora 9, Duminecă 5, 7, 9, Luni la ora 9. După celebrul roman al lui Pierre Frondaie. Drumul spre victorie. Acest film estepoezia patriotismului, eroismului și a dragostei, care se petrece în Africa. Un film din viața sbuciumată a legionarilor. Mai senzațional decât «Bengali». In rolul principal: *Kate de Nagy*

Aviz școlar.

Intrucât prin ordinul on. Minister al instrucțiunii s'a dispus ca noul an școlar să se înceapă la 8 Septembrie, ordinea lucrărilor se modifică, după cum urmează:

1. Examenele de corigență se fac la 1—2 Septembrie, orele 9 dimineața.
2. Examenul de admitere în clasa I. se face la 3 Septembrie, orele 9 dimineața.
3. Examenul de admitere în cl. V-a la 3 și 5 Septembrie, aceeași oră.
4. Examenele particulare dela 1—5 Septembrie.

Ultimele înscrieri se vor face în ziua de luni, 7 Septembrie.

In ziua de marți, 8 Septembrie, ora 9 dimineața, toți elevii înscriși se vor prezenta la liceu pentru a participa la Serviciul Divin și apoi la deschiderea solemnă a anului școlar.

Cursurile vor începe în ziua de 9 Septembrie, orele 8 dimineața.

Aiud, 9 August 1937.

Direcțiunea.

PORTĂRELEL DETAȘAT LA JUDECĂTORIA AIUD

No. 358/1937. port.

Publicație de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în baza deciziei No. G. 2013/1937 al judecătorei mixte Aiud, se vor vinde prin licitație publică următoarele: 1 coșer cu porumb, 1 vacă, 1 căruță, 1 iapă, 1 ham în favorul Bulbuc Leonora repr. prin Dr. Aurel Șerban avocat din Aiud pentru suma de lei 1200 capital și accesorii.

Licitatia va avea loc în ziua de 14 August 1937 ora 10 în comuna Păgida la domiciliul urmăritului.

Portărel: Pentru conformitate:
ss. M. Czakó. ss. Preșecan.

MINISTERUL AGRICULTUREI ȘI DOMENILOR Inspectoratul Regimului Silvic Cluj. Ocolul silvic Aiud.

No. 2179/937.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 28 August 1937 ora 9 dim. se va ține în biroul Ocolului silvic Aiud jud. Alba licitație publică orală pentru vânzarea alor 141 m. St. lemne de foc din pădurea biser. gr. cat. Poiana-Aiudului proprietatea Bis. Gr. Cat. Poiana-Aiudului jud. Alba.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea Contabilității Publice, regulamentul O. C. L., normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din Iunie 1931 și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor statului, publicate în Monit. Oficial Nr. 106 din 12 August 1912, cum și condițiunile speciale.

Garanția provizorie este de lei 770.

Supra oferte nu se primesc. In lipsă de concurenți a doua licitație se va ține la data de 9 Sept. 1937 în același condițiuni.

Condițiunile speciale de licitație se pot vedea în orice oră de serviciu la Ocolul silvic Aiud.

Șeful ocolului silvic Aiud.

Inginer, Alex. Cimoca.

MINISTERUL AGRICULTUREI ȘI DOMENILOR Inspectoratul Regimului Silvic Cluj. Ocolul silvic Aiud.

No. 2180/937.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 28 August 1937 ora 10 se va ține în biroul Ocolului silvic Aiud jud. Alba licitație publică orală pentru vânzarea alor 584 m. St. lemne de foc și 166 grămezi crăci în 4 loturi din pădurea Bis. Gr. Cat. Cacova proprietatea Bis. Gr. Cat. Cacova jud. Alba.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea Contabilității Publice, regulamentul O. C. L., normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Iunie 1931 și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor statului, publicate în Monit. Oficial Nr. 106 din 12 August 1912, cum și condițiunile speciale.

Garanția provizorie este de lei 870 pentru fiecare din loturile 1—4, de lei 300 pentru lotul No. 5.

Supra oferte nu se primesc.

In lipsă de concurenți a doua licitație se va ține la data de 9 Sept. 1937 în aceleași condițiuni.

Condițiunile speciale de licitație se pot vedea în orice oră de serviciu la Ocolul silvic Aiud.

Șeful ocolului silvic Aiud

Inginer, Alex. Cimoca.

Portărelul detașat la Judecătoria Aiud.

No. 387/1937 port.

Publicație de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în baza deciziei No. G. 1031/1937 al judecătorei mixte Aiud, se vor vinde prin licitație publică următoarele: 2 viței roși cu alb, 2 viței bivoli, 2 porci, 1 coșer cu 90 ferdele porumb în favorul Băncii de Economie din Aiud repr. prin Dr. Andrei Szabó avocat din Aiud pentru suma de lei 30 713. capital și accesorii.

Licitatia va avea loc în ziua de 6 Septembrie 1937 ora 11 a. m. în comuna B.ța la domiciliul urmăritului.

Portărel: Pentru conf.
s.s. M. Czakó. Indescifrabil.

Portărelul detașat la Judecătoria Aiud.

No. 408/1937. port.

Publicație de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în baza deciziei No. G. 1513/1937 al judecătorei mixte Aiud, se vor vinde prin licitație publică următoarele: 1 vacă, 1 scroafă, 9 purcei în favorul Băncii de Economie din Aiud pentru suma de lei 3334 capital și accesorii.

Licitatia va avea loc în ziua de 31 August 1937. ora 11 a. m. în comuna Odverem la domiciliul urmăritului.

Portărel: Pentru conf.
s.s. M. Czakó. Indescifrabil.

Portărelul detașat la Judecătoria Aiud.

No. 407/1937.

Publicație de licitație.

Se aduce la cunoștință publică, că în baza deciziei No. G. 1512/1937 al judecătorei mixte Aiud, se vor vinde prin licitație publică următoarele: 1 vacă, 1 scroafă, 9 purcei în favorul Băncii de Economie din Aiud repr. prin Dr. Andrei Szabó avocat din Aiud pentru suma de lei 1216 capital și accesorii.

Licitatia va avea loc în ziua de 31 August 1937 ora 12 în comuna Odverem la domiciliul urmăritului.

Portărel: Pentru conf.:
s.s. M. Czakó. Indescifrabil.

Ministerul Agriculturii și Domeniilor Inspectoratul Regimului Silvic Cluj. Ocolul Silvic Aiud.

No. 2215/938.

PUBLICAȚIUNE.

Se aduce la cunoștință celor interesați, că în ziua de 27 August 1937 ora 11 se va ține în biroul Ocolului Silvic Aiud jud. Alba licitație orală, pentru vânzarea materialului lemnos de pe o suprafață de 2'88 Ha, cu un volum de din pădurea Bis. ort. Geomal proprietatea Bis. ort. Geomal jud. Alba.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 88—110 inclusiv din legea Contabilității Publice, regulamentul O. C. L., normele publicate în Monitorul Oficial Nr. 127 din 4 Iunie 1931 și cu aplicarea condițiilor generale pentru exploatarea pădurilor statului, publicate în Monit. Oficial No. 106 din 12 August 1912, cum și condițiunile speciale.

Garanția provizorie este de lei 415.

Supra oferte nu se primesc.

In lipsă de concurenți a doua licitație se va ține la data de 9 Septembrie. 1937 în aceleași condițiuni.

Condițiunile speciale de licitație se pot vedea în orice oră de serviciu la Ocolul Silvic Aiud.

In atențiunea

gospodinelor.

La librăria „PAPIRUS” se pot căpăta tot felul de hârtii de celofan pentru legatul compoturilor, atât în bucăți cât și în coli întregi, pe lângă cele mai modeste prețuri.

Tot aici se găsește cea mai specială hârtie de pus între haine contra molilor. Covoară de hârtie GRAZIOLEUM, hârtie CRETATĂ și covoară românești de hârtie în suluri etc. etc.

Incercați și vă convingeți de prețurile noastre reduse și de serviciul punctuos și corect.

Librăria «PAPIRUS».
1—20 Str. M. Viteazu localul Seidl.

APARATE DE RADIO:

PHILIPS,

MINERVA,

STANDARD,

ZERDIK

TELEFUNKEN.

VINDE ÎN RATE MICI

AUTO-RADIO BUCUR

Incercați și o să vă convingeți
că numai la bodega

O N A C

veți găsi cele mai bune și ieftine vinuri, zilnic mezeluri proaspete de Sibiu și tot felul de aperitive, bere proaspătă etc.

Pâine, franzele și cornuri de prima calitate, coapte în brutăria proprie.

Nu uitați, faceți încercare.

Bodega și brutăria

ONAC

Piața Reg. Ferdinand No. 6